habet temporale nisi a dñis princi
pibus.alijs vero in oppositum cer
tantib' q̃ oia sunt ecclesie.sed lites
has vel numerare hic vel dirimere
non nostrum est.

Vicesima consid

Dñs voluit eruditis in sacris ca/
nonibus licentiā doctoralē impar
tiri.q̃tinus haberēt ex hoc auctem
non solū docendi ipos canones.ꝫ
eos doctrinalē interptandi expo/
nendi vel glosandi hoc inter cete
ra maxime opatur licētia doctora
lis.et illud rōnabiliter.nō enim po
tuit omni hora fieri recursus ad o
ditorē canonū. Proptēa eruditis
et a ꝓbatis conferenda fuit talis
auctoritas doctoralis non solum
ipis sed etiam ꝑncipalib' theolo
gis.ꝑsertim vbi dubietas oriretur
ex his et circa ea que ius euangeli
cum potest ad elucidationē deducere
et quēadmodū architectoni/
ca ꝑncipaliter subalternate sciētie.
et sicut ex ꝑncipijs oclusiones era/
minantē et ꝓbantur si recte sūt. De
niq̃ causas alias licentie doctora
lis esse dicim' quatinus euitēt con
fusio in politico regimīe.q̃ ne insuf
ficiens vel immeritus ad hoc ipm
se ingerat.q̃ postremo honor alit
artes dicit Cicero et omnes acce/
dūt ad studia ꝓpter gloriā. Postu
lam' tandē vt dñs pr̄familias su/
pmus nos ita solui et ad ipsuz de
duci ꝑcipiat iuxta figuram asine q̃
pulli eius q̃ ad hierulalez celestem
ipo sedente et dirigēte pueniam'.

Finis recommendacio nis Canonistarum facte per. R.p.dominuz Johem Gerson Cancellariū alme vniuersitatis Parisienū

Incipit tractat' eiusdē Magistri de nobilitate

Homo q̃dā nobilis
abijt in regionez longinq̃z
accipere sibi regnū. Quis
hō iste nobil.nisi ibs xps nobilissi
mi regi.dauid inclita ples? De q̃
per allegoriā Ecēs ait Brā terra
cuius rex nobilis est. Et in laudez
sapie ait idem in pabolis. Nobilis
in portis vir eius.cuz sederit cum
senatoribus terre. Qui ptēa de se
loquebat samueli. Qui me contem
nūt erūt ignobiles. Dicamus igi/
tur aliqua de nobilitate.sumentes
occasionē ex patre militis egregij
dñi Gwilhelmi sangnet.et nobili/
tate opositi. Nobilitas ꝑmo de
scribitur.scdo diuidit.tertio igno
bilitas pandetur.quarto corolla/
riū quadruplex elicietur.

Nobilitas est eminētia q̄dā vel p̄ncipalitas vel excellē cia inter alias res sui generis. habens facultatē aliquam in illas presertim ꝓpinquas influendi. Nobilis idcirco dicit hic accipere regnū sibi siue regimen aliqd̄ aliorum. ꝓter influxiuā potestatē Nobilitas hic descripta cōuenit cū libertate. que est dignitas aliq̄ sui ipsius nō alterius grā Determinatio patet p̄mo politicl. multa per exempla. qm̄ in omni genere dñat aliquod vnū qd̄ in illo genere primū est et nobilissimū. tam in aiatis q̄z in anima carētibus Hec descriptio per sequētia ꝓspicua magl. ē

Nobilitas sic accepta generaliter repitur in maiori mūdo et similit̄ in minori multis modis. quēadmodū varie sūt hierarchie et p̄ncipatus. qm̄ nō est nobilitas sine principatu quodā Nobilitas in p̄mis ē supeminent̄ nec extra in ipa trinitate beata. quo ad sanum intellectū dicit supercelestis hierarchia Est enim in patre fontalis nobilitas seu dignitas vel auctas q̄ notificat per duas natiōes istas. Innascibilitas et p̄ncipiuz de nō p̄ncipio Similit̄ in filio respcu spiritussancti. nec dicitur ignobilitas idcirco in spiritusancto Quorum declaratio theologis remittatur. Nobilitas est in angelis ꝑm triplicem hierarchiā que celestis appellatur. primā scdam tertiā Nobilitas rursus est in eisdem angelis in ista qualibz triplici hierarchia ꝑm tres ordines cōtentos in qualibet vt in prima cherubin seraphin et throni Nobilitas est in ecclesiastica hierarchia que subcelestis dicit̄ exemplata per celestē. ꝑm tres status ecclesie. primos medios q̄ infimos. ad quos spectat secularē hierarchiam in dicta reducere p̄ tres actus hierarchicos qui sūt purgare illuminare. et perficere In qua quidez seculari policia signabiles sunt tres status pro temporalium regimine suo modo In cuius sup̄mo statu vulgarior et vsitatior nobilitas collocata principatur. Nobilitas cōsequēter et large sumpta ponit̄ a philosophātibus et theologis ꝑm quatuor gradus creaturarum quarum alique habent esse solum naturale. Alia esse et viuere quedam esse et viuere et sentire. reliqua sicut homines participant esse viuere et sentire. et superaddit̄ intelligere ¶ Nobilitas primo triplici genere creaturarum cōsideratur ꝑm p̄eminentiam rer̄ naturaliū inter se. ꝑm causalitatem q̄ effectū Sic nobilius est corpus celi q̄z elemēta. sic aurum et gemme nobiliores sunt plumbo aut luto. Sic sol luna venus iupiter plus q̄z saturnus aut mars. et mercuri' in vtroq̄z participat. Nihil enim impedit quin eadē res sit nobilis q̄ ignobilis respectu diuersorum. per superiorū' et inferior̄ operationem sicut in eadez celesti hierarchia q̄ pluribus alijs similib' palam constat. Distinctio de nobilitate ꝓspicua

est similiter in solum viuentibus. vt in arborib' et plãtis. q̃rũ nobilior est que ꝗ perfectior. presertim in attributione ad virtutes opatiuas perfectioẽs. vel ad se vel ad alias res actuãdas Postremo in aialibus brutis. piscib' et auibus facile est nobilitatẽ et ignobilitatẽ varijs respectib' intueri Sic aquila nobilior inter aues. sic cete vel delphines inter pisces. sic aries inter pecudes. sic leo inter feras seu ferales aiantes. sic inter serpẽtes regulus que tñ puersa est nobilitas. vbi q̃ nocẽtior est. ꝓncipalior reputatur sicut in demonib' reponũtur ꝓncipatus. vbi nõis abusione deterior ꝗ damnatior nobilior inter eos dici põt. sed veraciter ignobilitas habẽda est ¶ Nobilitas in hoie tãq̃ in minori mundo ꝑdictis oib' modis post deũ poterit si subtiliter respicias repiri. quemadmodũ ꝓticipat iuxta deductionẽ gregl. cuz oi creatura exponẽtis illud Predicate euangeliũ oi creature Dicit idcirco ordinere oia. ꝗ omniuz finis. ad intellectuz in ꝓncipio geñ positum Et ad illud Omnia subiecisti sub pedib' eius. et ad pb̃m. ij. phyfic. Et moysen deut. iiij. ¶ Nobilitas homis repitur in supiori mentis apice. que creata est ad imaginem et similitudinẽ btissime trinitatis. ꝑm tres potentias in vna essentia. memoriã. intelligentiã et volũtatẽ ordinatiter ad hierarchias et ordines angelorꝫ ¶ Nobilitas ẽ itez in rõne ꝑm duplicẽ portionẽ. superiorẽ et inferiorẽ. tanq̃ virũ et mulierez Est pinde respcũ rõnis inferioris nobilitas. dũ ordat ad sensualitatem taz interiorẽ q̃ exteriorẽ. et ꝑ nõ oino dissimilit ad hierarchiam eccliasticaz et ad tpalem. ꝑm eminẽtiam ꝓncipatuũ. et excellentiam ꝑdictarũ virũ ad inuicẽ. si coaptatio solerẽ fit. ¶ Nobilitas in hoie q̃ ad ptes etherogenias corporis. vt sũt membra ꝓncipalia ꝗ officialia. caput. cor. epar. et minus principalia. pedes. manus. intestina. viscera. compat. aut iuxta triplicem spiritũ ꝓcedentẽ a corde tanq̃ immediate et principale instrumentũ anime quorum vnus est naturalis alius est vitalis. alius animalis ꝓportionabilit ad illa que dicta sũt de habentibus esse naturale soluz. vel esse et viuere. vel tria parit esse viuẽ et sentire. ¶ Nobilitates alie considerant circa hominẽ. magis ad cõmunẽ et familiarẽ de nobilitate consideratione attendendo Vna est cõcernens bona tẽpalia et corporalia nature scz ꝗ fortune. Et hec iterum tripliciter attendit Vno modo vt habent hec bona a progenitorib'. auis. atauis et insursũ et hec est popularis acceptõ quasi sola de nobilitate Secundo modo prout habent hec bona noviter per industriam ꝓpriam cum auxilio vel sine quorumdã amicorꝫ Super hoc iactare solẽt se diuites in mobilibus et immobilibus sup̃ ceteros. cõuicinos maxime vel remotos Hinc est illud Satyrici. Et genus et mores regia pecunia donat. Et ꝗ pecunie obediunt

oia.cū similibus diuitiarū p̄conijs
Tertio mō put habet aliq̄ digni/
tas vel p̄cellentia sup alios.ex cō
cessione regis alicui' vel impator.
Sic eni ad lr̄am nobilitant aliqui
pus plebei Sic induci potest illud
hester ipic honore dign' est.quem
rex voluerit honorare Habet no
bilitas hec ciuilis suos gradus et
nomia Est clara.p̄clara.inclita.ge
nerola.spectabilis. ingenua.egre/
gia.insignis.illustris.regia.impia
lis Nobilitas hūana respiciens
p̄ncipaliter aiam vel hoiem vt hō
est.magis attendit a phis iuxta il
lud.nobilitas sola est aim que mo
ribus ornat Hinc p̄terea seruitus
et ignobilitas tradit scriptura de
cam filio noe ꝓpter pcēm introdu
cta Habet eni nobilitas grad' fm
ampliorē vel minorē pfectionez in
virtutib'.in sapia.q moribus quo
in loco fas est insequi distinctionē
theologicā incipientiū ꝓficientiū
et pfectoꝝ quā aristl. nō siluit.sub
alijs licet ēminis ponēs int̄ hoies
quosdā otinētes velut incipiētes.
alios tpatos tanq̄ ꝓficientes.ter
tios heroicos tanq̄ pfectos aut
diuinales De quoꝝ nūero hector
erat.qui videbat nō hois mōrlis
esse filius sed dei Fuit tpe Cicero/
nis et salustij ocertatio sup hac no
bilitate.quā Cicero dicebat se ꝗtu
tibus q meritis adquisisse Erat ei
arpinas ignobilis vel obscurus ꝗ
lumē tā p̄decessorib' q̄ posterītati
sue Salusti' vt opponit cōtra.fecit
tenebras dedecor.nigerrimas po
ribus suis q̄ sequētib' Sūt insup
apud salustiū de bello Jugurtino
mordacissime et acerbissime decla
mationes marij haud nobiles pen
tele cōtra et aduersus nobilitatez
que voluūtur ꝛc. Nunc dictā cardi
nem termiationis ꝓpriozꝝ in nobi
libus facinoꝝ flagitioꝝ dedecoꝝ
q̄ morū Quid ꝓdest illi quē mo
res sordidāt generatō clara? Aut
quid nocet illi generatio vilis.quē
mores adornāt? Prodest fm Arl.
de politicis felicitatis quoddam
decus.qz nō omino felix est fm eū
qui specie turpissimus est.ignobil'
et sine prole Nobilitas vēo po
test fm theologos magis cuehi.
vt sit vna.pfectissimoꝝ hic ꝗz tres
theologicas virtutes militantium
Altera in celesti felicitate ꝑpetuo
regnantiū Sic eni deus legitur fe
cisse xp̄ianos genus electū et rega
le sacerdotiū Reges insupq regnū
tāq̄ nobilissime regnātes.sup oia
p̄sertim in plenissimo ꝓprij corpis
dñio De q̄ Seneca Impare hbi
maximū impium est Et Orati' La
tius regnes fragilē domando sp̄i
ritū q̄ si liberā remotis gradibus
iūgas.et vterq̄ peius seruiet vni.
Cōsonat Claudian' Tūc omnia
iure tenebis.cuz poteris rex eē tui
Denicq̄ Salomon Melior est sapi
ens viro forti.et qui dñat aio suo
expugnatore vrbiū Quos omēs
xp̄i superat auctas Qui facit pec
catū seruus est peccati.et ita fuus
vilissime rei imo nihili.cum nihil fi
ant hoies cū peccāt Illud inquā
nihil.de quo Job. Sine ipo fēm ē
nihil.glō.i.pcēm Quid aūt magl.

alienū ab omni nobilitate. qd prorsus aduersū sorori sue libertati qz ignobilissimū seruitutis tale iugum. qz esse mācipiū tā impurū. abominandū. detestabile? Postremo deducere obinationes et cōpatiōes oim qs numerauim' nobilitatum studiose meditationi relinquat. et occasionē dedisse sufficerit. ad cognoscēdū pcipue spēs sex nobilitatiz in hominibus. que magis in cōtradunt intellectu. que sūt naturalis pentalis. honestalis. virtualis. heroicalis. supnaturalis. quaruz singulariū talis est descptio ¶ Nobilitas naturalis est eminētia q̄dam notabilis. homi pueniens ex pspicaci iudicio rōnis hec aūt p se nō est moralit vel meritorie laudabil. nec ex electione liberi arbitrij dicit laudabilis hec Et postmodum. qz teste pho. ij. physicorz Qd modicū est p nihilo reputat Tales etsi de iure nobiles sunt. serui de facto sepe fiūt ¶ Nobilitas pentalis est pēminentia q̄daz notabilis. homi pueniēs ex laude ditionis parētalis. nō qdez ex pmis pentib'. qa cōis est ad oēs hec sltr nō est per se moralit laudabilis. qz ex extrinseco venit nec ex electione q̄uis p babilis est vt ait Aristl. de bonis bonos nasci hec approbat apud nos velut anthonomatice militantis i armis statui. ¶ Nobilitas honestalis est eminētia q̄daz notabilis. homi pueniens ex bnplacito honestantis ipm vel honestantiū. vel per filialē adoptionē a pncipe vel per promotionē ad dignitatem aliquā. vt fit nouit multis modis hec sltr nō est de se moralit laudabilis qz venit ab extrinseco. nec ex electione ppria vt sic hec dfert vt hō sit caput et pncipiū generis sb sequētis. sicut de genere Reb fiūt sui generis cauda vel termin' hec posset dici psonalis vel aduēticia qm̄ aduenit psone iaz constituteq extendētiure ad eminentiā vnā notabilē. tam ecciastica q̄z tpalē vel ciuilē magis q̄z nobilitas parētal ¶ Nobilitas virtualis est eminentia q̄daz nōbilis homi pueniens ex assuefactione vel habituatione vtutū moraliū hec qz vēit ab intrinseco et electione. de se laudabil est ¶ Nobilitas heroica est eminētia quedā notabilis hoi pueniēs ex charitate q̄ supnaturalis grā ē per quā hō fit per adoptionē fili' dei. fit aia sponsa xpi. fit templum spūsancti. sine qua nobilitates cetē nihil sūt nihil pficiūt Obsūt poti' aliqñ. qz qd altū est hoibus. abominatio est apud deū Remanz q̄z hō fili' et vas dtumelie apd interitū eknū et ido deteriorl. ditōis sē brutis Proptēa nulla nobilitas eligibilior est. nulla dignior. q̄z esse xpianū re et nomie Et ita pclarissimus in rege francorū titul' est. q̄ xpianissim' noiet Subsequent p' datā nobilitatis descptiōz genēalem q̄ pticularib' pt adaptari. paucis dinarū spiritaliū modificatiōib' appositl. vt tactū est. enumēatas insup de nobilitate distinctiōes tā in maiori mundo qui macrocosm' q̄z in minori qui microcosm' appel

latur ¶ Superest de tertio dicere breuiter de ignobilitate q̃ p sui descriptionē cōtrarij satis eminet Repit quoq; p̃cipue in puersis morib⁹ iuxta gradus multiplices vicioꝝ Primus ignobilitatis gradus est in demonib⁹ et damnatis Alter in bestialibus ex corruptōne viciosa rōnis sub aialibus brutis. sicut eleuat super hominē virtus heroica. Tertiꝰ gradus est in intpatis qui videlicz ex habitu et electione cuz certa malicia peccāt. gloriātes cuz malefecerint Quarti sūt incōtinētes qui renitētes passionib⁹. ꝗ non firmo corde vel aio. tandē ab eis victi succūbunt Ex pte vo corpis bonoꝝ q̃z fortuitorū ignobilitas ꝯsurgit triplicit Aut ex carētia clare ꝓpagationis. aut ex defectu ꝓprie industrie et amicoꝝ ꝓmotionis Aut qz nō placet principibus eos honorare vitare vel nobilitare Tales dicunt agrestes vel serui naturales vel barbari. vel bissani vel obscuri vel rustici Determinat aūt pb̃s p̃mo politice. illos hoies esse naturalit seruos et ignobiles qui deficiūt in rōne. et corpore robur hāt. quēadmodū nobilitas ꝯsistit in clara et illumiata rōne licz corp⁹ sit debile De quo dicit Cōsilio pollz. cui vim natura negauit Colligam⁹ ꝓ pte tertia q̃druplex ex p̃missis corollariū. Primum q̃ pulcritudo totiꝰ vniuersitatis consistit in ꝯseruatione nobilitatis. Ita q̃ illud pulcrū est qd̃ custodit ordinē seruat q̃z naturā Sicut ecōtrario turpis est ꝓs que suo nō congruit vniuerso Quid aūt videre poterit ordinatius q̃z maioris hui⁹ mūdi speciē per concatenationes duas aureā spūaliū causaꝝ et argenteā corpaliū p̃m nobilitatē influēdi a superiorib⁹ ad infima p media. Pax sanitas. salus. libertas. cuilibet policie residet in ꝯseruatione et honoratione nobilitatis Econtra nihil magis aduersuz pati nihil ꝯplius causatiuuz scismatis et discidij. q̃z nobilitatis vilipensio. dū iux̃ vbū Ꝓphete tumultuat ignobilis ꝯtra nobilez. dum q̃z nobiles abijciunt prauis morib⁹ et cōsilijs ꝓpriā nobilitatem. quam sicut nec libertatē nemo bonus nisi cum vita perdit Corollariū scd̃m libertas sal⁹. et sanitas microcosmi reponitur q̃ saluat in trāquillitate nobilitatis sue dū mens supma p̃ncipat rōni et rō sēsualitati q̃ sēsualitatis ꝓtes nobiliores suas absq̃z impedimento vtutes exercent. sint ipe naturales. sint vitales. sint aiales Habet enim ꝯditio nobilitatis hoc ꝓprium vt se nitat diffūdere et cōicare q̃ se q̃dāmō dare Ex aduerso aūt q̃ rusticitas que dicit nō a rure ꝗ a ruditate. satagit rapere et ad se esse. Proptēa rce paul⁹ inducit eē beatius et ita nobili⁹ dare q̃z accipere Et ꝓinde damnati⁹ et sic ignobilius. diripe q̃z pdē. Corollariū tertiū Nulla res p̃t ita degenerare q̃n nobilitatē aliquā retineat. sic et entitatē Et ita nobilitas est in demonibus et damnatis. qui tamen ideo dicuntur ꝓprie deteriores ex dei cōtemptu et blasphemijs sicut

proportionaliter apud viatores blasphemos. homicidas raptores. adulteros. deniq; et sue legis contemptores et ea propter ignobiles intellige sed non est in omnib' manifestum. Corollarium quartum propterea nobilitas vna vel altera colitur et honorat quousq; homo ille quoq; nobilis qui in celi longinqua abijt regione accipere regnum patris. reuertet ad iudicium manifestaturus abscondita cordium. dum alligabit reges puaricantes in compedibus. et nobiles degeneres in manicis ferreis. vbi sempiternus horror inhabitabit Nobiles vero meritis et gra pditos vocabit dicens Venite benedicti patris mei. percipite regnum quod vobis paratum est ab origine mundi Plena prsus eterna iocundissima q; talis erit nobilitas.

Explicit tractatus eiusdem Reuerendi magri vt sup de Nobilitate

Sequit tractatus de considerationibus quas debet habere princeps. editus a Magistro Johanne de Garsonno Cancellario Parisien

Claro eruditori et confessori serenissimi principis dni karoli septimi gtia dei francorum regis Joh de Garson salutem et ad psulgidum sapientie culmen prolem regis inclitam puerem Si laudabilis et meritoria e puri cuiuslibet eruditio ad religionem et virtutes cum stultitia colligata sit in corde eius. sensus q; et cogitatio prona sint in malum. quis non videat q; laudabiliores sup modum meriti sit hoc agere in filio regis q regnaturus et gubernaculum seu clauum classis totius reipublice moderaturus expectatur Age itaque quod agis vir ornate. non deerit petitionib' tuis mea quod q potuerit sedulitas En opusculum trium dierum suscipe. quale tu puto quesisti complectens in se considerationes seu meditationes aliquas ex persona pncipis nomiati. quem tecum bene valere desidero. qm in salute ei' nra reponit Vale ergo et circumsonantes procellose curie fluct' tu ex sublimi rationis arce vel specula tanq; ex alta rupe impturbat' circumspice

Explicit prologus